

Tarján, 2016: a kis okulárteszt

Alig akad olyan észlelő amatőrcsillagász, aki ne szeretné felszerelését még jobbra tenni. Az ember szeme ilyenkor gyakran akad meg egy-egy okuláron, mert venni egyet olcsóbb, mint a távcső, vagy a mechanika cseréje, és mert óriási a választék belőlük – nagy a csábítás. Igen ám, de melyet kéne beszerezni? Hallunk ilyen véleményt, olvasunk olyan kritikát. No meg az árak nagyon szórnak a pár ezer és a pár százezer forint között.

Az okulárválasztás dilemmája sarkallt minket arra, hogy a Csillagváros fórumán kisebb szervezésbe fogjunk még 2015 tavaszán, hogy az az évi tarjáni táborban megejtsük az első nyilvános és széleskörű okulártesztet. Ez akkor elmaradt, de idén sokkal jobb előkészítés és szervezés mellett sikerült sort keríteniük rá. A cél nem egy profi észlelők által, az adott okulárok minden paraméterére kiterjedő, rendkívül precíz vizsgálat volt, inkább az élet röghalóságát szerettük volna modellezni. Épp ezért arra törekedtünk, hogy minél több, különböző tapasztalattal rendelkező észlelő, több, eltérő paraméterű távcsővel, különböző karakterű objektumokat vizsgálva mondjon számszerű, de egyszerű, átfogó véleményt az okulárokról.

Elsőre a 6–8 mm közötti fókuszú okulárokat vettük górcső alá – már amelyekhez sikerült hozzájutnunk... Azokat az okulárokat teszteltük, amelyekre az amatőrcsillagász kollégák kíváncsiak voltak, tehát amelyiket odahozták a tesztre. Összbenyomásra voltunk kíváncsiak, kifejezetten a „melyik jobb” és a „melyik kéne” kérdésre kerestük a választ, nem a „miért”-re. Etalonként a SkyWatcher Planetary 7 mm-esét, mint nagyon elterjedt, sokak által ismert és elég jó minőségű darabot választottuk (a Budapesti Távcső Centrum adott is két példányt kölcsön, ezt ezután is köszönjük), minden okulárt ehhez mérünk. Rendkívül egyszerű volt a teszt menete: a beállított objektumot először az etalonnal, majd gyors okulárcsere után a

vizsgált okulárral szemlélte meg alaposan a tesztelő. Az összehasonlítás eredményeként a vizsgált okulárról egyetlen szám született egy 10-es skálán, ahol 5 az etalon minősége, 1–4 a rosszabb, 6–10 a jobb minőség. Mivel sötét volt és nem mondtuk el előre, mely okulárt teszteljük éppen, gyakorlatilag vaktesztet végeztünk, ami nagyon fontos! Két tesztobjektumunk volt, a sajnos már alacsonyán, a párás égen látszó Szaturnusz és a magasan delelő, nagyon jó láthatóságú, szintén árnyalatgazdag M27, a Súlyzó-köd. Egy 80/600 ED refraktort és egy 200/1200-as Newtont használtunk a teszthez, mindkét távcső kiváló optikájú. Végül 14 tesztelő vett részt ebben a szórakoztató munkában, összesen hét okulárt vizsgáltunk meg, 46 összehasonlító észlelést végezve. Az eredményt (a tesztben részt vevő okulárok legfontosabb paramétereivel) az alábbi táblázat tartalmazza:

SkyWatcher Sky Panorama	82° 7 mm	8,4 pont
TeleVue Plössl	50° 8 mm:	7,4 pont
Lacerta UWAN	82° 7 mm:	7,4 pont
TMB Planetary II	58° 7 mm:	7 pont
University Optics ortho	40° 6 mm:	5,9 pont
TMB Planetary II	58° 6 mm:	5,5 pont
Synta GoldLine	66° 6 mm:	4,8 pont

A számszerű eredmény és rövid szöveges értékelésünk szerint csodák sajnos nincsenek, nagyjából az okulárok árának megfelelően alakult a sorrend. A győztes SkyWatcher Panorama 7 mm mégis meglepetést okozott, a képe annyira meggyőző volt, hogy a teszt után még sok más is megnéztünk vele. Ennél hajszállal láttuk gyengébbnek a szinte ugyanannyiba kerülő Lacerta UWAN-t, és kicsit leszakadva a hasonló árkategóriájú TeleVue Plössl. Mindkét eredeti Planetary érezhetően jobb a kínai klónjánál (az etalonnál), a relatíve olcsó GoldLine pedig vállalható képminőséget ad ugyan, de egyértelműen gyengébb az etalonnál.

A magyar amatőrök mind a SkyWatcher-, mind a Lacerta-okulárokat előszeretettel használják (www.tavcsou.hu)

Sok tanulsággal szolgált ez a rövidke teszt, annak ellenére, hogy több résztvevőre és több okulárra számítottunk. Egyfelől a szervezésre ezután még több gondot fogunk fordítani, feltétlenül három távcsövet vonunk be a tesztelésbe: egy f4–f5, egy f6–f8 és egy f10– fényerejűt. A nagy fényerő igazi próba egy mai korszerű okulár számára is, míg az olcsóbb és egyszerűbb felépítésűek egy kis fényerejű távcsőben is szépen teljesítenek. Tesztobjektumként úgy gondoljuk, marad csak az M27, mivel nyáron helyzete megfigyelésre kedvező, felülete árnyalatgazdag, ezért az okulárok kontrasztját, átérésztését próbára teszi. Csillagokban gazdag területen fekszik, az esetleges leképezési hibák jól kijönnek. Nagyon fontos, hogy elegendő időt kell adnunk a teszthez: egy ember – egy távcső – egy okulár – egy objektum kb. 1 per-

cet igényel az okulár átcserélésével együtt, azaz három távcső és két okulár (egy etalon és egy tesztelendő) az összesen legalább 5–6 perc/személy! Márpedig tesztünk lényege a minél több személy részvétele, hiszen akkor lehet jó statisztikai elemzést készíteni. Ugyanígy fontos volna minél több okulárt bevonni a tesztbe, hogy minél több információ álljon rendelkezésre a különféle típusok közti valódi különbségekről. Olcsó is, drága is, márkás is, névtelen is legyen! Hogy mindez teljesüljön, jobban meg kell hirdetni a tesztelést már előre is és ott a helyszínen is. A 2017-es tarjáni táborban ismét megpróbáljuk, bízunk benne, tiszta egünk, sok okulárunk és még több önkéntes tesztelőnk lesz! Mi készülünk...

Kása János, Vizi Péter